

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 29ης Μαρτίου 2007*

Στην υπόθεση T-369/00,

Département du Loiret (Γαλλία), εκπροσωπούμενος από τον A. Carnelutti,
δικηγόρο,

προσφεύγον,

υποστηριζόμενος από την εταιρία

Scott SA, με έδρα το Saint-Cloud (Γαλλία), εκπροσωπούμενη από τους Sir Jeremy
Lever, QC, J. Gardner, G. Peretz, barristers, R. Griffith και M. Παπαδάκη, solicitors,

παρεμβαίνουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους G. Rozet
και J. Flett,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

που έχει ως αντικείμενο προσφυγή με αίτημα τη μερική ακύρωση της απόφασης 2002/14/ΕΚ της Επιτροπής, της 12ης Ιουλίου 2000, σχετικά με την κρατική ενίσχυση που χορήγησε η Γαλλία υπέρ του Ομίλου Scott Paper SA/Kimberly-Clark (ΕΕ 2002, L 12, σ. 1),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. D. Cooke, πρόεδρο, R. García-Valdecasas και την I. Labucka, δικαστές,

γραμματέας: C. Kristensen, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της συνεδριάσεως της 25ης Οκτωβρίου 2006,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

- ¹ Το 1969 η αμερικανικού δικαίου εταιρία Scott Paper Co. αγόρασε τη εταιρία γαλλικού δικαίου Bouton Brochard και δημιούργησε χωριστή εταιρία, την Bouton Brochard Scott SA, η οποία ανέλαβε τις δραστηριότητες της Bouton Brochard. Η Bouton Brochard Scott μετονομάστηκε Scott SA τον Νοέμβριο του 1987. Η εταιρία αυτή είχε ως δραστηριότητα την παραγωγή χαρτιού υγείας και οικιακής χρήσης κατά την περίοδο που αφορά η παρούσα υπόθεση.

- 2 Στις 31 Αυγούστου 1989, ο Δήμος Ορλεάνης (Γαλλία), το Διαμέρισμα του Loiret (Γαλλία) και η Scott συνήψαν συμφωνία για την πώληση στην τελευταία γηπέδου 48 εκταρίων στη βιομηχανική ζώνη La Saussaye και για την καταβολή τέλους εξυγίανσης βάσει προνομιακού συντελεστή (στο εξής: συμφωνία Scott). Η συμφωνία αυτή προέβλεπε ότι το προσφεύγον και ο Δήμος Ορλεάνης θα χρηματοδοτούσαν μέχρι ποσού 80 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων (FRF) (12,2 εκατομμύρια ευρώ) τις εργασίες διαρρυθμίσεως του χώρου από τη Scott.
- 3 Η πραγματοποίηση των μελετών και των εργασιών των αναγκαίων για τη διαρρύθμιση του εν λόγω χώρου ανατέθηκε στην εταιρία μικτής οικονομίας για τον εξοπλισμό του Loiret (στο εξής: Sempel). Από σύμβαση της 12ης Σεπτεμβρίου 1987 που συνήφθη μεταξύ του προσφεύγοντος, του Δήμου Ορλεάνης και της Sempel (στο εξής: σύμβαση Sempel) προκύπτει ότι ο Δήμος Ορλεάνης παραχώρησε στη Sempel γήπεδο 68 εκταρίων αντί της συμβολικής τιμής του ενός φράγκου. Εξάλλου το άρθρο 4 της συμφωνίας Scott καθώς και το άρθρο 12 της συμφωνίας Sempel προβλέπει ότι η Sempel θα πωλούσε τα 48 εκτάρια και ένα εργοστάσιο-αποθήκη στη Scott αντί 31 εκατομμυρίων FRF (4,7 εκατομμύρια ευρώ), δηλαδή αντί 65 FRF/m².
- 4 Τον Νοέμβριο του 1996 το γαλλικό Ελεγκτικό Συνέδριο δημοσίευσε δημόσια έκθεση με τίτλο «Παρεμβάσεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης υπέρ των επιχειρήσεων». Με την έκθεση αυτή επέστησε την προσοχή στο ενδεχόμενο να έχουν χορηγήσει οι γαλλικοί οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης ενισχύσεις σε ορισμένες επιχειρήσεις και επισήμανε ειδικότερα τη μεταβίβαση γηπέδου 48 εκταρίων της βιομηχανικής ζώνης La Saussaye στη Scott.
- 5 Κατόπιν της δημοσιεύσεως της εκθέσεως αυτής, η Επιτροπή έλαβε καταγγελία με επιστολή της 23ης Δεκεμβρίου 1996 σχετικά με τους προνομιακούς όρους με τους οποίους ο Δήμος Ορλεάνης και το Διαμέρισμα του Loiret πώλησαν το εν λόγω γήπεδο των 48 εκταρίων στη Scott και σχετικά με τον προνομιακό συντελεστή που εφαρμόστηκε στη Scott για το τέλος εξυγίανσης.

- 6 Με έγγραφο της 17ης Ιανουαρίου 1997 η Επιτροπή ζήτησε συμπληρωματικά στοιχεία από τις γαλλικές αρχές. Επακολούθησε αλληλογραφία μεταξύ των γαλλικών αρχών και της Επιτροπής μεταξύ Ιανουαρίου 1997 και Απριλίου 1998 σχετικά με τις διευκρινίσεις και τα στοιχεία που ζητήθηκαν.
- 7 Οι μετοχές της Scott αγοράστηκαν από την Kimberly Clark Corporation τον Ιανουάριο του 1996. Η τελευταία ανήγγειλε το κλείσιμο ενός εργοστασίου τον Ιανουάριο 1998. Το ενεργητικό του εργοστασίου, δηλαδή το οικόπεδο και το χαρτοποιείο αγοράστηκαν από την εταιρία Procter & Gamble (στο εξής: P&G) τον Ιούνιο 1998.
- 8 Με έγγραφο της 10ης Ιουλίου 1998 η Επιτροπή ενημέρωσε τις γαλλικές αρχές για την απόφασή της της 20ής Μαΐου 1998 να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ και τις κάλεσε να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους και να απαντήσουν σε ορισμένες ερωτήσεις. Οι ενδιαφερόμενοι ενημερώθηκαν για την κίνηση της διαδικασίας και κλήθηκαν να διατυπώσουν ενδεχόμενες παρατηρήσεις επί των εν λόγω μέτρων με τη δημοσίευση του προαναφερθέντος εγγράφου στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* της 30ής Σεπτεμβρίου 1998 (ΕΕ C 301, σ. 4).

Η προσβαλλομένη απόφαση

- 9 Με τον τερματισμό της επίσημης διαδικασίας εξετάσεως η Επιτροπή εξέδωσε στις 12 Ιουλίου 2000 την απόφαση 2002/14/ΕΚ σχετικά με την κρατική ενίσχυση που χορήγησε η Γαλλία υπέρ του ομίλου Scott Paper SA/Kimberly-Clark (ΕΕ 2002, L 12, σ. 1, στο εξής: προσβαλλομένη απόφαση). Μετά την άσκηση της υπό κρίση προσφυγής (βλ. σκέψη 13 κατωτέρω), η Επιτροπή κοινοποίησε στις 2 Μαρτίου 2001 διορθωτικό της προσβαλλομένης απόφασης στη Γαλλική Δημοκρατία. Το άρθρο 1 και οι αιτιολογικές σκέψεις 172, 217 και η αιτιολογική σκέψη 239, στοιχείο β', α' της προσβαλλομένης απόφασης τροποποιήθηκαν.

10 Η προσβαλλομένη απόφαση, όπως τροποποιήθηκε ορίζει:

«Άρθρο 1

Η κρατική ενίσχυση, υπό μορφή προνομιακής τιμής ενός οικοπέδου και προνομιακού συντελεστή του τέλους εξυγίανσης, που χορήγησε η Γαλλία υπέρ της Scott, η οποία ανέρχεται σε ποσό 39,58 εκατομμυρίων FRF (6,03 εκατομμύρια ευρώ) ή, σε τρέχουσα αξία, σε 80,77 εκατομμύρια FRF (12,3 εκατομμύρια ευρώ), όσον αφορά την προνομιακή τιμή του οικοπέδου, [...] είναι ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά.

Άρθρο 2

1. Η Γαλλία θα λάβει τα κατάλληλα μέτρα για να [αναζητήσει] από τον δικαιούχο την ενίσχυση που αναφέρεται στο άρθρο 1, η οποία ήδη χορηγήθηκε παράνομα.

2. Η [αναζήτηση] θα πραγματοποιηθεί χωρίς καθυστέρηση σύμφωνα με τις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας, εφόσον επιτρέπουν την άμεση και αποτελεσματική εκτέλεση της παρούσας απόφασης. Η προς [αναζήτηση] ενίσχυση αποφέρει τόκους από την ημερομηνία χορήγησής της ως τη στιγμή της [αναζήτησής] της. Οι τόκοι υπολογίζονται βάσει του επιτοκίου αναφοράς που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του ισοδύναμου επιχορήγησης των περιφερειακών ενισχύσεων.»

- 11 Όσον αφορά την επιβολή τόκων η Επιτροπή θεώρησε (αιτιολογική σκέψη 239 της προσβαλλομένης απόφασης):

«Προκειμένου να αποκατασταθούν οι οικονομικές συνθήκες τις οποίες θα αντιμετώπιζε η επιχείρηση αν δεν της είχε χορηγηθεί η ασυμβίβαστη ενίσχυση, οι γαλλικές αρχές πρέπει να λάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να καταργήσουν τα πλεονεκτήματα που απορρέουν από την ενίσχυση και να ανακτήσουν την τελευταία από τον δικαιούχο.

Η ενίσχυση πρέπει να ανακτηθεί σύμφωνα με τις διαδικασίες του γαλλικού δικαίου. Η προς ανάκτηση ενίσχυση αποφέρει τόκους από την ημερομηνία χορήγησής της ως τη στιγμή της επιστροφής της, οι οποίοι υπολογίζονται βάσει του επιτοκίου αναφοράς που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του ισοδύναμου επιχορήγησης των περιφερειακών ενισχύσεων στην Γαλλία.»

- 12 Η τρέχουσα αξία δηλαδή της ενίσχυσης που πρέπει να ανακτηθεί όπως την υπολόγιζε η Επιτροπή, δηλαδή το ποσό των 80,77 εκατομμυρίων FRF (βλ. σκέψη 10 ανωτέρω), λαμβάνει υπόψη την επιβολή τόκων από την ημερομηνία χορηγήσεως της παράνομης ενίσχυσης μέχρι την ημερομηνία εκδόσεως της προσβαλλομένης απόφασης. Το επιτόκιο αυτό αντιστοιχεί με το επιτόκιο αναφοράς που χρησιμοποιεί η Επιτροπή για να σταθμίσει το στοιχείο ενίσχυσης των κρατικών επιδοτήσεων στη Γαλλία, δηλαδή «5,7 % από 1ης Ιανουαρίου 2000» (αιτιολογικές σκέψεις 172 και 239 της προσβαλλομένης απόφασης).

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 13 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 4 Δεκεμβρίου 2000 το προσφεύγον άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.

- 14 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία στις 30 Νοεμβρίου 2000 που πρωτοκολλήθηκε με τον αριθμό T-366/00, η Scott άσκησε προσφυγή με αίτημα επίσης τη μερική ακύρωση της προσβαλλομένης απόφασης.
- 15 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία στις 19 Μαρτίου 2001, η Scott ζήτησε να παρέμβει στην παρούσα διαδικασία προς στήριξη των αιτημάτων του προσφεύγοντος.
- 16 Με διάταξη του προέδρου του πέμπτου πενταμελούς τμήματος της 10ης Μαΐου 2001, έγινε δεκτή η αίτηση παρεμβάσεως της Scott στην παρούσα υπόθεση προς στήριξη των αιτημάτων του προσφεύγοντος.
- 17 Κατόπιν αιτήσεως της Scott το Πρωτοδικείο αποφάσισε να αποφανθεί αρχικά επί του ζητήματος της παραγραφής που ανακίνησε η Scott στην υπόθεση T-366/00 κατ' εφαρμογή του άρθρου 15 του κανονισμού (ΕΚ) 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 88 της Συνθήκης ΕΚ (ΕΕ L 83, σ. 1), πλην εισέλθει στην ουσία.
- 18 Με αποφάσεις της 10ης Απριλίου 2003, το Πρωτοδικείο απέρριψε τις προσφυγές του προσφεύγοντος και της Scott στο μέτρο που στηρίχθηκαν στην παράβαση από την Επιτροπή του άρθρου 15 του κανονισμού 659/1999 και επιφυλάχθηκε ως προς τα δικαστικά έξοδα (αποφάσεις της 10ης Απριλίου 2003, T-366/00, Scott κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-1763, και T-369/00, Département du Loiret κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-1789). Κατά τα λοιπά το Πρωτοδικείο αποφάσισε να συνεχίσει τις δίκες.
- 19 Εν αναμονή της αποφάσεως του Δικαστηρίου επί της αιτήσεως αναιρέσεως που άσκησε η Scott κατά της αποφάσεως Scott κατά Επιτροπής, σκέψη 18 ανωτέρω, το Πρωτοδικείο ανέστειλε τη δίκη στην υπό κρίση υπόθεση καθώς και στην υπόθεση T-366/00.

- 20 Με απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2005, C-276/03 P, Scott κατά Επιτροπής (Συλλογή 2005, σ. I-8437), το Δικαστήριο απέρριψε την αίτηση αναιρέσεως που υπέβαλε η Scott κατά της αποφάσεως της 10ης Απριλίου 2003, Scott κατά Επιτροπής, σκέψη 18 ανωτέρω.
- 21 Με επιστολή της 10ης Νοεμβρίου 2005, το Πρωτοδικείο κάλεσε τους διαδίκους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους ως προς τη συνέχιση της δίκης υπό το φως της αποφάσεως της 6ης Οκτωβρίου 2005, Scott κατά Επιτροπής, σκέψη 20 ανωτέρω. Με απάντηση της 24ης Νοεμβρίου 2005, το προσφεύγον επιβεβαίωσε ότι εμμένει στους ισχυρισμούς που προβάλλει επί της ουσίας με την προσφυγή του.
- 22 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο αποφάσισε την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας και, ως μέτρο οργανώσεως της διαδικασίας, κάλεσε τους διαδίκους να απαντήσουν εγγράφως σε σειρά ερωτήσεων. Οι διάδικοι ανταποκρίθηκαν.
- 23 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά τη συνεδρίαση της 25ης Οκτωβρίου 2006.
- 24 Το προσφεύγον ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- να ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση καθόσον κηρύσσει παράνομη την κρατική ενίσχυση που χορηγήθηκε υπό τη μορφή προνομακικής τιμής ενός οικοπέδου και διατάσσει την επιστροφή του ποσού των 39,58 εκατομμυρίων FRF (6,03 εκατομμυρίων ευρώ) ή σε τρέχουσα αξία του ποσού των 80,77 εκατομμυρίων FRF (12,3 εκατομμύρια ευρώ),
  - να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

25 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη·
- να καταδικάσει τον προσφεύγοντα στα δικαστικά έξοδα.

26 Η Scott, παρεμβαίνουσα υπέρ του προσφεύγοντος, ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να κρίνει την προσφυγή βάσιμη·
- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

27 Στο πλαίσιο της προσφυγής του το προσφεύγον προβάλλει δύο λόγους ακυρώσεως. Ο πρώτος είναι παραβίαση των αρχών της μη αναδρομικότητας του κοινοτικού δικαίου και της ασφάλειας δικαίου καθώς και παράβαση των άρθρων 87 ΕΚ και 253 ΕΚ καθόσον η Επιτροπή εφάρμοσε την ανακοίνωσή της 97/C 209/03 σχετικά με τα στοιχεία κρατικής ενίσχυσης που περιέχονται στις πωλήσεις οικοπέδων και κτηρίων από τις δημόσιες αρχές (ΕΕ 1997, C 209, σ. 3). Ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως αφορά παράβαση του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ καθώς και του άρθρου 253 ΕΚ. Ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως διαιρείται σε πέντε σκέλη που αφορούν τις ακόλουθες πτυχές της προσβαλλομένης απόφασης:

- τη δημοσιότητα σχετικά με την πώληση του επιδικού οικοπέδου·

- τα φορολογικά έσοδα που προέκυψαν με την εγκατάσταση της Scott·
- τα έξοδα που πραγματοποιήθηκαν προς το γενικό συμφέρον·
- το σφάλμα στον υπολογισμό της ενίσχυσης·
- την κεφαλαιοποίηση των τόκων.

28 Πρώτα πρέπει να εξετασθεί το πέμπτο σκέλος του δευτέρου λόγου ακυρώσεως.

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 29 Το προσφεύγον υποστηρίζει ότι η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ και το άρθρο 253 ΕΚ προβαίνοντας στην κεφαλαιοποίηση των τόκων με την προσβαλλομένη απόφαση. Συναφώς υπογραμμίζει ότι η αποκατάσταση του *statu quo ante* δεν συνεπάγεται κεφαλαιοποίηση των τόκων αλλά είσπραξη συγκεκριμένου ετήσιου τόκου. Πράγματι, η κεφαλαιοποίηση των τόκων δεν συνιστά πάγια πρακτική της Επιτροπής. Επί πλέον το προσφεύγον υποστηρίζει ότι η Επιτροπή δεν αιτιολόγησε την κεφαλαιοποίηση των τόκων και κατά τούτο παρέβη το άρθρο 253 ΕΚ.
- 30 Η Scott δέχεται ότι ενδεχομένως ενδείκνυται σε ορισμένες περιπτώσεις η επιβολή ανατοκισμού προκειμένου να εξαλειφθεί το πλεονέκτημα που είχε ο λαβών την ενίσχυση, λόγω χάρη στην περίπτωση που ο τελευταίος επένδυσε το ποσό ατόκου δανείου που του χορήγησε η Επιτροπή και αποκομίζει καθαρό κέρδος αφού

εκπληρώσει εντολή ανακτήσεως που δεν επιβάλλει ανατοκισμό. Η περίπτωση αυτή όμως δεν ανταποκρίνεται στην υπό κρίση, η δε προσβαλλομένη απόφαση δεν υποστηρίζει το αντίθετο.

- 31 Η Scott προσθέτει ότι το άρθρο 2 της προσβαλλομένης απόφασης, ορίζοντας ότι η ανάκτηση της ενίσχυσης πρέπει να γίνει σύμφωνα με τους εθνικούς κανόνες, έχει ως συνέπεια ότι οι τόκοι για την περίοδο από την ημερομηνία εκδόσεως της προσβαλλομένης απόφασης μέχρι την ημερομηνία ανακτήσεως της ενίσχυσης θα υπολογισθούν με απλό επιτόκιο. Αν όμως δικαιολογείται ο κατ' αυτόν τον τρόπο υπολογισμός των τόκων για την περίοδο αυτή, είναι ακόμα περισσότερο δικαιολογημένο να υπολογισθούν οι τόκοι με απλό επιτόκιο για την περίοδο από την ημερομηνία χορηγήσεως της ενίσχυσης μέχρι την ημερομηνία εκδόσεως της προσβαλλομένης απόφασης.
- 32 Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι, κατά πάγια νομολογία, σε περίπτωση παράνομης ενίσχυσης που κρίνεται ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά πρέπει να αποκαθίσταται αποτελεσματικός ανταγωνισμός (αιτιολογική σκέψη 218 της προσβαλλομένης απόφασης). Προς τούτο πρέπει να εξαλείφεται τελείως το πλεονέκτημα που αποκόμισε ο προς ον η ενίσχυση. Κατά την Επιτροπή, η προσβαλλομένη απόφαση, υπολογίζοντας σε τρέχουσα αξία την ονομαστική αξία της ενίσχυσης (βλ. αιτιολογική σκέψη 172), έλαβε υπόψη το πραγματικό πλεονέκτημα, που μπορεί να εξομοιωθεί με χορήγηση ατόκου δανείου, το οποίο είχε ο δικαιούχος κατά την οικεία περίοδο. Η τρέχουσα αξία αντιπροσωπεύει το ισοδύναμο του οικονομικού πλεονεκτήματος που προέκυψε από τη δωρεάν διάθεση του κεφαλαίου για ορισμένη περίοδο και αντικατοπτρίζει το κόστος που θα βάρυνε τη Scott αν είχε δανεισθεί το ποσό αυτό από τράπεζα το 1987 μέχρι την έκδοση της προσβαλλομένης απόφασης. Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι η προσέγγιση που ακολούθησε με την προσβαλλομένη απόφαση συνάδει με αυτήν που ακολούθησε το Πρωτοδικείο στην απόφαση της 8ης Ιουνίου 1995, T-459/93, Siemens κατά Επιτροπής (Συλλογή 1995, σ. II-1675, σκέψη 97), και ότι κατά συνέπεια η απόφαση αιτιολογείται επαρκώς.
- 33 Η Επιτροπή παρατηρεί ότι η τρέχουσα αξία όπως υπολογίζεται στην απόφαση περιλαμβάνει το πλεονέκτημα που είχε ο δικαιούχος μεταξύ της χορηγήσεως της ενίσχυσης το 1987 και της έκδοσης της απόφασης και δεν απομένει πλέον παρά να ληφθούν υπόψη οι τόκοι για την περίοδο μεταξύ της ημερομηνίας της απόφασης και της ημερομηνίας της πραγματικής ανάκτησης.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 34 Πρέπει να εξετασθεί καταρχάς το επιχείρημα του προσφεύγοντος ότι η Επιτροπή δεν αιτιολόγησε επαρκώς την απόφαση να υπολογίσει την τρέχουσα αξία της ενίσχυσης επιβάλλοντας ανατοκισμό.
- 35 Κατά πάγια νομολογία, η επιβαλλόμενη από το άρθρο 190 της Συνθήκης αιτιολογία πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στη φύση της οικείας πράξεως και πρέπει να διαφαίνεται απ' αυτήν κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική της κοινοτικής αρχής που εκδίδει την προσβαλλόμενη πράξη, κατά τρόπο που να καθιστά δυνατό στους ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη του μέτρου και στο αρμόδιο δικαιοδοτικό όργανο να ασκεί τον έλεγχό του. Η υποχρέωση αιτιολογήσεως πρέπει να εκτιμάται αναλόγως των περιστάσεων της συγκεκριμένης περιπτώσεως, ιδίως του περιεχομένου της πράξεως, της φύσεως των προβαλλομένων λόγων και του συμφέροντος που έχουν ενδεχομένως στην παροχή διευκρινίσεων οι αποδέκτες ή άλλα πρόσωπα τα οποία η πράξη αφορά άμεσα και ατομικά. Η αιτιολογία δεν απαιτείται να διασαφηνίζει όλα τα ουσιώδη πραγματικά και νομικά στοιχεία, καθόσον το ζήτημα αν η αιτιολογία μιας πράξεως ικανοποιεί τις απαιτήσεις του άρθρου 253 ΕΚ πρέπει να εκτιμάται όχι μόνο βάσει της διατυπώσεώς της αλλά και του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται καθώς και του συνόλου των κανόνων δικαίου που διέπουν το σχετικό θέμα (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 2ας Απριλίου 1998, C-367/95 P, Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France, Συλλογή 1998, σ. I-1719, σκέψη 63, και της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, C-301/96, Γερμανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. I-9919, σκέψη 87).
- 36 Εν προκειμένω, η προσβαλλόμενη απόφαση εφαρμόζει επιτόκιο 5,7 % χωρίς να διευκρινίζει ότι πρόκειται για ανατοκισμό. Μόνο κάνοντας τον υπολογισμό σε σχέση με το ποσό των 80,77 εκατομμυρίων FRF που φέρεται ως «τρέχουσα αξία» της ενίσχυσης που ανέρχεται σε 39,58 εκατομμύρια FRF κατά τη χορήγησή της το 1987, μπορεί ο αναγνώστης να συναγάγει ότι εφαρμόστηκε ανατοκισμός. Η Επιτροπή δεν αναφέρει καθόλου τους λόγους για τους οποίους εφάρμοσε ανατοκισμό κι όχι απλό επιτόκιο. Επί πλέον δεν αναφέρει πως η επιβολή επιτοκίου καθιστά δυνατό τον υπολογισμό της τρέχουσας αξίας, το 2000 της αξίας μιας ενίσχυσης υπό τη μορφή πωλήσεως οικοπέδου σε προνομαϊκή τιμή που πραγματοποιήθηκε το 1987.

- 37 Το προσφεύγον, υποστηριζόμενος από τη Scott, υποστηρίζει ότι δεδομένου ότι η κεφαλαιοποίηση των τόκων υπήρξε νεωτερισμός στην πρακτική της Επιτροπής, η Επιτροπή όφειλε να αιτιολογήσει τη σχετική απόφασή της.
- 38 Διαπιστώνεται ότι κατά την ημερομηνία εκδόσεως της προσβαλλομένης απόφασης καμιά διάταξη δεν όριζε ότι το επιτόκιο που προβλέπεται από τις εντολές εισπράξεως θα είναι επιτόκιο ανατοκισμού και ότι η Επιτροπή δεν επέβαλε ανατοκισμό με τις εντολές εισπράξεως.
- 39 Πρώτον, όσον αφορά την απουσία τέτοιων διατάξεων υπενθυμίζεται ότι η εξουσία που ανατίθεται στην Επιτροπή να λαμβάνει αποφάσεις για την ανάκτηση παρανόμων ενισχύσεων προβλέπεται στον κανονισμό 659/1999 (βλ. συναφώς, απόφαση Département du Loiret κατά Επιτροπής, σκέψη 18 ανωτέρω, σκέψεις 50 και 51). Το άρθρο 14, παράγραφος 2 του κανονισμού 659/1999 ορίζει ότι «το ποσό που πρέπει να ανακτηθεί δυνάμει απόφαση ανάκτησης περιλαμβάνει και τους σχετικούς τόκους υπολογιζόμενους με το δέον επιτόκιο που ορίζει η Επιτροπή». Η Επιτροπή επιβεβαίωσε με τις γραπτές απαντήσεις της στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου ότι η διάταξη αυτή δεν κομίζει καμιά διευκρίνιση ως προς την εφαρμογή απλού επιτοκίου ή ανατοκισμού.
- 40 Πράγματι με την ανακοίνωση για τα επιτόκια που εφαρμόζονται σε περίπτωση ανάκτησης παρανόμων ενισχύσεων που δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* της 8ης Μαΐου 2003 (ΕΕ C 110, σ. 21), δηλαδή τρία χρόνια μετά την ημερομηνία εκδόσεως της προσβαλλομένης απόφασης η Επιτροπή διαπιστώνει ότι ανακύπτει το ζήτημα αν οι τόκοι που επιβάλλονται σε περίπτωση ανάκτησης παρανόμων ενισχύσεων πρέπει να είναι απλοί ή ανατοκισμού και θεώρησε «ότι επείγει να διευκρινίσει τη θέση της ως προς αυτό το ζήτημα». Σ' αυτό το πλαίσιο πληροφόρησε τα κράτη μέλη και τους ενδιαφερομένους ότι σε κάθε απόφαση διατάσσουσα την ανάκτηση παράνομης ενίσχυσης που θα εξέδιδε στο μέλλον θα εφάρμοζε το επιτόκιο αναφοράς επί βάσης ανατοκισμού. Εξ αυτού έπεται a contrario ότι πριν από την έκδοση της ανακοίνωσης αυτής, η στάση της Επιτροπής ως προς την εφαρμογή ανατοκισμού στις εντολές ανάκτησης δεν ήταν αυτονόητη.

- 41 Η εφαρμογή ανατοκισμού καθιερώθηκε στη νομοθεσία το πρώτον με το άρθρο 11, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΚ) 794/2004 της Επιτροπής, της 21 ης Απριλίου 2004, για την εφαρμογή του κανονισμού 659/1999 (ΕΕ L 140, σ. 1), κατά το οποίο «το επιτόκιο εφαρμόζεται με τη μέθοδο του ανατοκισμού μέχρι την ημερομηνία ανάκτησης της ενίσχυσης».
- 42 Δεύτερον, η Επιτροπή ουδόλως απέδειξε ότι εφαρμόζε τη μέθοδο ανατοκισμού στις εντολές ανακτήσεως κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης απόφασης. Αφενός δεν επικαλείται καμιά σχετική απόφαση με την προσβαλλομένη απόφαση. Αφετέρου, απαντώντας σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου σχετικά με την πρακτική της κατά την περίοδο εκείνη, η Επιτροπή δεν επικαλέστηκε ούτε μία απόφαση προγενέστερη της προσβαλλομένης που επέβαλε τόκους με τη μέθοδο του ανατοκισμού.
- 43 Εξ αυτού έπεται ότι η επιβολή τόκων κατ' ανατοκισμό εν προκειμένω ήταν η πρώτη εκδήλωση μιας νέας και σημαντικής πολιτικής της Επιτροπής την οποία η Επιτροπή ουδόλως εξήγησε. Η Επιτροπή όφειλε με την προσβαλλομένη απόφαση, αφενός να επισημάνει ότι αποφάσισε να κεφαλαιοποιήσει τους τόκους και αφετέρου να δικαιολογήσει την προσέγγισή της (βλ. κατ' αυτή την έννοια και κατ' αναλογία, απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Νοεμβρίου 1975, 73/74, *Fabricants de papiers peints κατά Επιτροπής*, Συλλογή τόμος 1975, σ. 45, σκέψεις 31 έως 34). Αντίθετα με όσα υποστηρίζει η Επιτροπή (βλ. σκέψη 32 ανωτέρω), η επίκληση της απόφασης *Siemens*, που αφορά γενικώς το μέγεθος της επιβολής τόκων, δεν κομίζει τις αναγκαίες εν προκειμένω διευκρινίσεις.
- 44 Σημειωτέον, εξάλλου, ότι λαμβανομένου υπόψη του χρόνου που μεσολάβησε μεταξύ της ημερομηνίας της επίδικης πώλησης και της προσβαλλομένης απόφασης, δηλαδή δεκατρία έτη, η επιβολή τόκων κατ' ανατοκισμό είχε σημαντικές οικονομικές συνέπειες όσον αφορά το ποσό της προς ανάκτηση ενίσχυσης (βλ. σκέψη 10 ανωτέρω). Επομένως, το προσφεύγον και η παρεμβαίνουσα είχαν ιδιαίτερο συμφέρον να γνωρίζουν τη συλλογιστική που υπαγόρευσε την επιβολή τόκων κατ' ανατοκισμό. Υπό τις συνθήκες αυτές η υποχρέωση της Επιτροπής να αιτιολογήσει την απόφασή της ήταν ηυξημένη.

- 45 Εξάλλου, η αιτιολογία της Επιτροπής είναι ανεπαρκής όσον αφορά την εφαρμογή του επιτοκίου 5,7%. Με την προσβαλλομένη απόφαση η Επιτροπή απλώς περιγράφει πώς χρησιμοποιήθηκε το επιτόκιο αναφοράς για τη μέτρηση του στοιχείου ενισχύσεως των δημοσίων επιδοτήσεων στη Γαλλία μετά την 1η Ιανουαρίου 2000 και επικαλείται, σε υποσημείωση, ένα πίνακα που κατάρτισε η ίδια, ο οποίος χρησιμοποιείται για να μετρηθεί το «ισοδύναμο-επιδότηση» μιας ενίσχυσης και που εμφανίζει τα επιτόκια αναφοράς και τρέχουσας αξίας που καθορίζονται για τα κράτη μέλη (αιτιολογικές σκέψεις 172 και 239).
- 46 Κατά την ανακοίνωση της Επιτροπής του 1997 σχετικά με την μέθοδο καθορισμού των επιτοκίων αναφοράς και προεξόφλησης (ΕΕ C 273, σ. 3), το «επιτόκιο αναφοράς καθορίζεται ως το διατραπεζικό επιτόκιο swap πέντε ετών [...] προσαυξημένου κατά ορισμένο ποσοστό». Φαίνεται ότι το επιτόκιο 5,7 % που εφαρμόστηκε το 2000 αντικατόπτριζε επιτόκιο αναφοράς για περίοδο πέντε ετών. Όμως η προσβαλλομένη απόφαση ουδόλως αιτιολογεί τη χρησιμοποίηση αυτού του επιτοκίου για περίοδο δέκα τριών ετών από την ημερομηνία της επίδικης πώλησης, το 1987 μέχρι την ημερομηνία εκδόσεως της προσβαλλομένης απόφασης το 2000.
- 47 Επί πλέον, η ανακοίνωση του 1997 δεν περιέχει κανένα στοιχείο ως προς το ζήτημα αν τα επιτόκια θα είναι απλά ή κατ' ανατοκισμό. Μέχρι την ημερομηνία εκδόσεως της προσβαλλομένης απόφασης ο εν λόγω πίνακας χρησιμοποιήθηκε για την επιβολή απλών επιτοκίων. Η προσβαλλομένη απόφαση δεν παραθέτει καμιά αιτιολογία ως προς το αν τα επιτόκια αυτά χρησιμοποιήθηκαν για τον υπολογισμό με τη μέθοδο του ανατοκισμού.
- 48 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η εφαρμογή επιτοκίου ανατοκισμού προκειμένου να υπολογισθεί σε τρέχουσες τιμές η αρχική αξία της επιδότησης δικαιολογείται από την ανάγκη αποκαταστάσεως αποτελεσματικού ανταγωνισμού με την κατάργηση του πλεονεκτήματος που αποκόμισε ο δικαιούχος (βλ. σκέψη 32 ανωτέρω).
- 49 Η δικαιολογία αυτή προϋποθέτει όμως, αφενός, ότι ο δικαιούχος εξακολουθεί να αποκομίζει το πλεονέκτημα αυτό κατ' αυτή την ημερομηνία και αφετέρου ότι η μορφή της επίδικης ενίσχυσης εξομοιώνεται με άτοκο δάνειο ποσού που αντιστοιχεί στην αξία της αρχικής επιδότησης. Η προσβαλλομένη απόφαση δεν περιέχει καμιά διευκρίνιση ως προς αυτό το σημείο.

- 50 Συναφώς υπενθυμίζεται ότι, κατά την προσβαλλομένη απόφαση, η ενίσχυση που χορηγήθηκε το 1987 στη Scott έλαβε τη μορφή μεταβίβασης ενός διαρρυθμισμένου οικοπέδου σε προνομιακή τιμή, δηλαδή σε τιμή χαμηλότερη της τιμής αγοράς κατά την περίοδο εκείνη. Δεν είναι καθόλου προφανές ότι υπό τέτοιες συνθήκες ο υπολογισμός της τρέχουσας αξίας της υπολογιζόμενης αξίας της αρχικής επιδότησης με την εφαρμογή επιτοκίου ανατοκισμού 5,7 % κατά την εν λόγω περίοδο καταλήγει σε μέγεθος που αντιστοιχεί στην αξία του πλεονεκτήματος που αποκόμισε ο δικαιούχος ως κύριος του ακινήτου το 2000. Πράγματι η Επιτροπή διαπίστωσε ότι το πλεονέκτημα που χορηγήθηκε το 1987 συνίστατο στη μεταβίβαση της κυριότητας του διαρρυθμισμένου οικοπέδου που επιδοτήθηκε μέχρι ποσοστού 56 % (39,58 εκατομμύρια FRF επί υπολογιζόμενης αξίας 70,588 εκατομμυρίων FRF). Η προσβαλλομένη απόφαση δεν διευκρινίζει πώς η Scott εξακολουθούσε να έχει το πλεονέκτημα αυτό κατά τον χρόνο της εκδόσεώς της.
- 51 Επί πλέον, δεν αμφισβητείται ότι η Scott έπαυσε τις δραστηριότητές της στη βιομηχανική ζώνη La Saussaye και ότι το οικόπεδο και το εργοστάσιο πωλήθηκαν στην P & G το 1998 (βλ. σκέψη 7 ανωτέρω), αντί 27,6 εκατομμυρίων FRF σύμφωνα με τις γαλλικές αρχές (αιτιολογική σκέψη 162 της προσβαλλομένης απόφασης). Καίτοι η Επιτροπή δεν θεώρησε αναγκαίο να επαληθεύσει αυτό το αριθμητικό στοιχείο, δεν αμφισβητεί ότι η πώληση αυτή πραγματοποιήθηκε υπό συνήθεις συνθήκες αγοράς και την αναλύει στην προσβαλλομένη απόφαση δεχόμενη ως πιθανή την πώληση του οικοπέδου αντί 27,6 εκατομμυρίων FRF (αιτιολογικές σκέψεις 163 έως 166). Η τιμή αυτή όμως ήταν χαμηλότερη όχι μόνο από την αξία που καθόρισε η Επιτροπή το 1987 (70,588 εκατομμύρια FRF), αλλά και από την τιμή των 31 εκατομμυρίων FRF που κατέβαλε η Scott στη Sempel.
- 52 Υπό τις συνθήκες αυτές και ελλείψει οποιασδήποτε αιτιολογίας στην προσβαλλομένη απόφαση όσον αφορά τη σχέση μεταξύ του φερομένου πλεονεκτήματος που εξακολουθούσε να αποκομίζει η Scott το 2000 και του ποσού των 80,77 εκατομμυρίων FRF, το Πρωτοδικείο αδυνατεί να ασκήσει δικαστικό έλεγχο ως προς το ζήτημα αν η εφαρμογή επιτοκίου ανατοκισμού καταλήγει σε τρέχουσα αξία που αντιστοιχεί στην αξία του πλεονεκτήματος το οποίο πρέπει να εξαιρεθεί.
- 53 Τέλος, υπάρχει στην προσβαλλομένη απόφαση μια προφανής ασυνέπεια την οποία δεν εξήγησε η Επιτροπή. Καίτοι υπολόγισε την τρέχουσα αξία της ενίσχυσης στην

προσβαλλομένη απόφαση εφαρμόζοντας επιτόκιο ανατοκισμού, το άρθρο 2 της απόφασης αυτής, ορίζοντας ότι η ανάκτηση πρέπει να γίνει σύμφωνα με τους εθνικούς κανόνες (βλ. σκέψη 10 ανωτέρω), έχει ως συνέπεια ότι οι τόκοι για την περίοδο από την ημερομηνία εκδόσεως της προσβαλλομένης απόφασης μέχρι την ημερομηνία ανακτήσεως της ενίσχυσης θα υπολογισθούν με απλό επιτόκιο. Η Επιτροπή ουδόλως εξήγησε την επιβολή τόκων με τη μέθοδο του ανατοκισμού μέχρι την ημερομηνία εκδόσεως της προσβαλλομένης απόφασης και στη συνέχεια με απλό επιτόκιο μέχρι την ανάκτηση της ενίσχυσης. Επί πλέον, καίτοι η Scott επισήμανε την ασυνέπεια αυτή (βλ. σκέψη 31 ανωτέρω), η Επιτροπή ούτε καν επιχειρήσε να δικαιολογήσει την προσέγγισή της αυτή στο πλαίσιο της παρούσας δίκης.

- 54 Κατά συνέπεια η προσβαλλομένη απόφαση δεν αιτιολογείται επαρκώς. Πρέπει συνεπώς να γίνει δεκτό το πέμπτο σκέλος του δευτέρου λόγου ακυρώσεως και ως εκ τούτου να ακυρωθεί η προσβαλλομένη απόφαση στο μέτρο που αφορά την ενίσχυση που χορηγήθηκε υπό τη μορφή προνομιακής τιμής πωλήσεως του επιδίκου οικοπέδου χωρίς να απαιτείται να εξετασθούν οι λοιποί λόγοι ακυρώσεως και τα επιχειρήματα που αναπτύσσονται στο πλαίσιο της προσφυγής.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 55 Με την απόφασή του στην υπόθεση Département du Loiret κατά Επιτροπής, σκέψη 18 ανωτέρω, το Πρωτοδικείο επιφυλάχθηκε ως προς τα δικαστικά έξοδα.
- 56 Συνεπώς, το Πρωτοδικείο πρέπει πλέον με την παρούσα απόφαση να αποφανθεί επί του συνόλου των δικαστικών εξόδων των ενώπιόν του δικών.
- 57 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα αν υπάρχει σχετικό αίτημα.

Δεδομένου ότι η καθής ηττήθηκε πρέπει να φέρει εκτός των δικών της εξόδων τα έξοδα που πραγματοποίησε το προσφεύγον και η Scott σύμφωνα με το αίτημα των διαδικών αυτών.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πρώτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) **Ακυρώνει την απόφαση 2002/14/ΕΚ της Επιτροπής, της 12ης Ιουλίου 2000, σχετικά με την κρατική ενίσχυση που χορήγησε η Γαλλία υπέρ του ομίλου Scott Paper SA/Kimberly-Clark στο μέτρο που αφορά την ενίσχυση που χορηγήθηκε υπό τη μορφή προνομακικής τιμής ενός οικοπέδου κατά την έννοια του άρθρου 1 της απόφασης.**
- 2) **Η Επιτροπή φέρει τα δικά της δικαστικά έξοδα και τα δικαστικά έξοδα του προσφεύγοντος και της Scott.**

Cooke

García-Valdecasas

Labucka

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 29 Μαρτίου 2007.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

E. Coulon

J. D. Cooke